

**PREGLED DJELOVANJA
ORGANIZACIJA CIVILNOG
DRUŠTVA U SUSTAVU
AZILA U REPUBLICI
HRVATSKOJ U 2019.
GODINI**

Sadržaj*

1. UVODNO O SVRSI I METODOLOGIJI.....	2
2. AKTIVNOSTI USMJERENE NA POMOĆ I PODRŠKU TRAŽITELJIMA MEĐUNARODNE ZAŠTITE	4
2.1. Inicijalna pomoć u prihvatu i smještaju tražitelja međunarodne zaštite	4
2.2. Psihološka pomoć i psihosocijalna podrška	6
2.3. Pravno savjetovanje.....	9
2.4. Skrb o zdravlju tražitelja	10
2.5. Obrazovanje i učenje hrvatskog jezika	13
2.6. Aktivnosti usmjerene na zaštitu djece bez pratnje	14
2.7. Ostale aktivnosti usmjerene na socijalizaciju i slobodno vrijeme tražitelja	16
3. AKTIVNOSTI USMJERENE NA INTEGRACIJU OSOBA S ODOBRENOM ZAŠTITOM...	16
3.1. Pomoć u integraciji u društvo i ostvarivanje pojedinih prava.....	16
3.2. Pravno savjetovanje.....	19
3.3. Učenje hrvatskog jezika	20
3.4. Pomoć u integraciji izbjeglica iz programa preseljenja.....	21
4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA MONITORING POSTUPANJA TIJELA JAVNE VLASTI I IZVJEŠTAVANJE O UOČENIM POJAVAMA	23
5. ZAGOVARANJE PRAVA NA AZIL U POLITIČKOM I DRUŠTVENOM DISKURSU	25
6. EDUKACIJA RAZLIČITIH AKTERA.....	26
7. IZAZOVI U RADU.....	28
8. UMJESTO ZAKLJUČKA.....	30

* Pregled je izrađen u sklopu projekta „Pravna podrška u sustavu azila“ koji provodi Hrvatski pravni centar uz financijsku podršku UNHCR-a. Svi pojmovi navode se u muškom rodu te se jednako odnose na muški i ženski rod.

1. UVODNO O SVRSI I METODOLOGIJI

Hrvatski pravni centar (dalje u tekstu: HPC) aktivno je uključen u hrvatski sustav azila od 2003. kao provedbeni partner UNHCR-a. HPC sustavno prati zakonodavstvo i praksu u području azila te od 2010. priprema nacionalne izvještaje o sustavu azila, koji su dostupni na internetskoj stranici HPC-a.¹ U pripremi godišnjih izvještaja HPC prikuplja podatke od različitih tijela i organizacija, uključujući i informacije organizacija civilnog društva (dalje u tekstu: OCD), koje su neprocjenjive za dobivanje cjelovitog uvida u funkcioniranje sustava azila u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH). Uz podatke o sustavu azila, OCD-i dostavljaju i informacije o svom radu i djelovanju, koje upućuju na veliku raznolikost i važnost aktivnosti i usluga koje pružaju tražiteljima međunarodne zaštite (dalje u tekstu: tražitelji) i osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita.

Potaknut bogatstvom informacija dobivenih od organizacija za pripremu godišnjeg izvještaja o azilu za 2019. godinu, HPC je prvi put pripremio ovaj pregled rada i djelovanja OCD-a u sustavu azila u RH. Cilj je informirati dionike i javnost o aktivnostima civilnog društva u sustavu azila u Hrvatskoj i o tome na koje sve načine doprinosi ostvarivanju prava na azil u praksi. Prikaz se ponajprije odnosi na aktivnosti OCD-a u 2019. godini, a informacije su prikupljene krajem 2019. i početkom 2020. godine.

Prikazuje se djelovanje sljedećih organizacija (abecednim redom):

Are You Syrious? (AYS) organizacija je civilnog društva s oko 200 volontera u različitim zemljama. U RH svakodnevno pruža podršku izbjeglicama i azilantima te je razvila programe neovisne integracije za djecu i odrasle kako bi im olakšala pristup obrazovanju, stanovanju i zaposlenju.²

Centar za mirovne studije (CMS) udruga je građana koja se zalaže za društvenu promjenu na načelima nenasilja, izgradnje mira odnosno mirotvorstva i poštovanja ljudskih prava povezujući obrazovanje, istraživanje, rad na javnim politikama i aktivizam.³

---

¹ <http://www.hpc.hr/category/publikacije-i-izvjestaji/izvjestaji/>

² https://www.facebook.com/pg/areyousyrious/about/?ref=page_internal

³

www.cms.hr/system/article_document/doc/604/Godi_nji_izvje_taj_Centra_za_mirovne_studije_za_2018._godinu.pdf

Društvo za psihološku pomoć (DPP) organizacija je civilnog društva koja svoje djelovanje temelji na načelima izvrsnosti u području psihosocijalne podrške pojedincima, skupinama i zajednicama kako bi zadovoljili psihosocijalne potrebe, razvili potencijale i ostvarili kvalitetno življenje.⁴

Hrvatski Crveni križ (HCK) nacionalno je društvo Crvenog križa koje djeluje na teritoriju RH sa svrhom promicanja i ostvarivanja humanitarnih ciljeva i programa od opće koristi. Djeluje kao neprofitna pravna osoba.⁵

Hrvatski pravni centar (HPC) neprofitna je, nestranačka i nevladina udruga usmjerena na uspostavu i unaprjeđivanje vladavine prava, socijalne pravde i pluralističke demokracije u RH, posebno uključujući promicanje važnosti civilnog društva i zaštitu ljudskih prava.

Isusovačka služba za izbjeglice (JRS) neprofitna je humanitarna udruga čije je poslanje pratiti, služiti i zagovarati prava izbjeglica i drugih nasilno raseljenih osoba. Udruga je dio mreže međunarodne humanitarne organizacije Jesuit Refugee Service.⁶

Liječnici svijeta – Médecins du Monde Belgique (MdM-BE) međunarodna je humanitarna medicinska organizacija koja broji 15 nacionalnih ureda i aktivna je u 80 zemalja svijeta. U RH djeluje od jeseni 2016. kao strana udruga, dio belgijskog ogranka Médecins du Monde, neprofitne humanitarne organizacije koja pruža hitnu i dugoročnu zdravstvenu skrb ugroženim skupinama te zagovara jednak pristup zdravstvenoj skrbi svima.⁷

Projekt građanskih prava Sisak (PGP Sisak) nevladina je, nepolitička, neprofitabilna humanitarna organizacija usmjerena na promociju i zaštitu ljudskih prava i temeljnih vrijednosti građana, razvoj demokratske političke kulture i lokalne zajednice, razvoj civilnog društva, poticanje socijalnog partnerstva i međusektorskog dijaloga te razvoja međusektorske i sektorske suradnje na lokalnoj i međunarodnoj razini.⁸

Rehabilitacijski centar za stres i traumu (RCT Zagreb) neovisna je humanitarna i neprofitna organizacija koja se bavi pružanjem psihosocijalne podrške osobama u nepovoljnom položaju. Misija im je unaprjeđenje psihološkog zdravlja, kvalitete života

---

⁴ <https://dpp.hr/o-nama/organizacija/>

⁵ <https://www.hck.hr/sto-radimo/14>

⁶ <http://www.jrs.hr/event/#>

⁷ https://www.facebook.com/pg/MdM.HR.BiH/about/?ref=page_internal

⁸ <https://www.crpsisak.hr/o-nama/about/>

i socijalnog uključivanja osoba koje su žrtve mučenja, traume i kršenja ljudskih prava te onih koji su društveno marginalizirani ili u riziku od marginalizacije.⁹

Udruga „MI“ provodi programe potpore građanima i razvoja zajednice poticanjem suradnje, solidarnosti i uključivanja građana radi uspostavljanja društvene kohezije.¹⁰

2. AKTIVNOSTI USMJERENE NA POMOĆ I PODRŠKU TRAŽITELJIMA MEĐUNARODNE ZAŠTITE

2.1. Inicijalna pomoć u prihvatu i smještaju tražitelja međunarodne zaštite

Prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti¹¹ (dalje u tekstu: ZMPZ), tražitelj ima pravo na materijalne uvjete prihvata.¹² Materijalni uvjeti prihvata obuhvaćaju smještaj u prihvatilištu, hranu i odjeću osigurane u naravi, naknadu troškova javnog prijevoza za potrebe postupka odobrenja međunarodne zaštite te novčanu pomoć. Kako i pod kojim uvjetima ostvariti materijalne uvjete prihvata, određuje Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP), a o pravu na novčanu pomoć odlučuje Prihvatilište za tražitelje međunarodne zaštite (dalje u tekstu: Prihvatilište).¹³ Pri ostvarivanju materijalnih uvjeta prihvata trebaju se uzeti u obzir potrebe tražitelja kojima su potrebna posebna postupovna i/ili prihvatna jamstva.¹⁴

Nakon što državljanin treće zemlje izrazi namjeru za podnošenjem zahtjeva za međunarodnom zaštitom, smješta se u Prihvatilište u Zagrebu ili Kutini. Prihvatilište u Kutini od 2014. godine namijenjeno je za smještaj ranjivih skupina, a u 2019. ondje su se privremeno smještale osobe koje su preko programa preseljenja dolazile u RH. U prihvatilištima su tijekom 2019. djelovali različiti domaći i međunarodni OCD-i koji su tražiteljima pružali brojne usluge i pomoć u ostvarivanju njihovih prava.

U aktivnostima prihvata i smještaja tražitelja u 2019. sudjeluju HCK i JRS, čije se prostorije nalaze u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini. Svojim aktivnostima pomagali su u poslovima prihvata i smještaja neposrednim radom s tražiteljima, a posebno

---

⁹ <http://rctzg.hr/-/>

¹⁰ <https://www.udruga-mi.hr/>

¹¹ NN, 70/15, 127/17.

¹² Čl. 52., st. 1., t. 3. ZMPZ-a.

¹³ Čl. 55. ZMPZ-a.

¹⁴ Čl. 52., st. 2. ZMPZ-a.

obraćajući pozornost na potrebe ranjivih skupina osoba koje zahtijevaju posebnu brigu i skrb.

Djelatnici HCK-a svakodnevno su bili prisutni u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini te upućivali tražitelje, ovisno o njihovim potrebama, u odgovarajuće organizacije ili institucije koje im mogu pružiti informacije i pomoć. Svim tražiteljima osiguravali su prihvata i smještaj te provodili razne radionice. Aktivnosti u prihvatilištima provodili su sedam dana u tjednu, a po potrebi su odlazili i u Prihvatni centar za strance. Provodili su kreativne radionice i u lokalnoj zajednici te sportske aktivnosti koje su uključivale rad teretane, stolni tenis te sudjelovanje u nogometnim turnirima u lokalnoj zajednici. Tražitelje su uključivali u radionice učenja osnova informatike, dječje igraonice, tehničku radionicu, knjižnicu, frizerski salon, glazbene radionice i radionice interkulturalnog učenja. Najposjećenija je bila informatička učionica koja je bila otvorena tijekom cijelog dana svakog dana u tjednu, a najviše su je posjećivala djeca. Otvaranjem čajne kuhinje korisnici su dobili mogućnost samostalne pripreme dodatnih obroka, a najčešće su je koristile obitelji s malom djecom te osobe s posebnim režimom prehrane. Osim navedenih, tražitelji su pokazali interes i za kreativne radionice, nogomet i teretanu, za razliku od raznih edukacija o zaštiti zdravlja. U prihvatilištima je tijekom godine radilo 20 djelatnika HCK-a, 10 je dolazilo po potrebi, a 15-ak volontera sudjelovalo je u radu. Volonteri su bili iz lokalne zajednice, tražitelji te volonteri organizacije AIESEC.¹⁵

JRS je velik broj aktivnosti posvećivao ženama kao ranjivoj skupini kojoj je potrebna dodatna podrška i osnaživanje kako bi se stvorilo okruženje u kojem će se žene osjećati sigurnima, steći neka nova prijateljstva te sudjelovati u različitim aktivnostima. Radionica „Žene za žene“ posebno je posvećena potrebama tražiteljica,. One sudjeluju u izboru tema i aktivnosti, a njeguju se različite kulture i tradicije te poslužuju kava i čaj. Provodili su i plesne radionice gdje su se žene mogle opustiti, vježbati te birati glazbu na koju će se plesati uz pomoć JRS-ovih volonterki sa svrhom promicanja zdrava načina života. Nadalje, JRS-ov tim osnaživao je djecu i njihove roditelje kako bi se što uspješnije nosili s izazovima života dok borave u prihvatilištima. Aktivnost „Igraonica za djecu“ posvećena je djeci radi stvaranja sigurnog prostora u kojem mogu učiti, igrati se i uživati te je nastala kao odgovor na dječje potrebe i pravo na zaštitu, njihovu psihosocijalnu dobrobit i neformalno obrazovanje. Radionice su organizirane u

---

¹⁵ <https://aiesec.org/>

skladu s dječjom dobi te se odvijaju kroz različite igre i tehnike učenja i druge edukativne sadržaje. Takvo sigurno i poticajno okruženje također je ulazna točka za rad s cijelom obitelji. Preko dana svi tražitelji mogli su se slobodno koristiti računalima u informatičkoj učionici te komunicirati putem Skypea i drugih društvenih mreža. Također, u sklopu računalne učionice održavale su se radionice informatičke pismenosti.¹⁶ „Info soba“ u Prihvatilištu mjesto je gdje tražitelji mogu dobiti sve relevantne informacije koje se tiču njihova boravka u prihvatilištima te psihosocijalnu podršku i osnaživanje vezano uz izazove s kojima se svakodnevno susreću. Kulturni medijatori JRS-a uz pomoć volontera provodili su radionicu na kojoj se plesalo, pjevalo i sviralo na afričkim instrumentima uz hrvatske melodije.¹⁷

Problem koji se opetovano pojavljivao u 2019. godini bilo je uključivanje tražitelja u aktivnosti koje provode OCD-i. Izazov je održavanje kontinuiteta njihovih dolazaka zbog kratka zadržavanja u prihvatilištima iako je primijećeno da oni tražitelji koji pohađaju razne radionice imaju veće samopouzdanje i bolju sliku o sebi.¹⁸

2.2. Psihološka pomoć i psihosocijalna podrška

Velik broj tražitelja proživio je različite vrste mučenja i/ili nečovječnog postupanja u zemljama podrijetla, što je ostavilo posljedice na njihovo psihičko zdravlje. Također, sam put do zemlje odredišta i načini na koje tražitelji putuju dodatno su opasni i stresni. Dugotrajan boravak u prihvatilištima dok čekaju odluku o svom zahtjevu utječe na njihovo psihičko stanje. Stoga su psihološka pomoć i psihosocijalna podrška važna stavka u svakodnevnom životu tražitelja.

Prema ZMPZ-u, tražitelji imaju pravo na hitnu medicinsku pomoć i prijeko potrebno liječenje bolesti i ozbiljnih mentalnih poremećaja. Žrtvama mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja, odnosno svim onim tražiteljima kojima su potrebna posebna prihvatna i/ili postupovna jamstva, jamči se odgovarajuća zdravstvena zaštita vezana uz specifično stanje, odnosno posljedice prouzročene navedenim djelima.¹⁹ Međutim, u praksi nedostaje kontinuirana i svakodnevna psihološka i psihosocijalna pomoć i podrška tražiteljima, pa su OCD-i svojim

---

¹⁶ <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

¹⁷ <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

¹⁸ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

¹⁹ Čl. 57. ZMPZ-a.

aktivnostima pružanja psihološke pomoći doprinosili da se tražitelji bolje osjećaju dok čekaju svoje odluke, ali i da sustav bolje funkcionira.

Psihološku pomoć tražiteljima u 2019. godini pružali su HCK, JRS, HPC, DPP i MdM-BE.

HCK je aktivnosti²⁰ provodio u prihvatilištima i prihvatnim i tranzitnim centrima za strance Ježevo, Tovarnik i Trilj.²¹ Program psihosocijalne podrške namijenjen tražiteljima, osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom, ali i drugim migrantima provodio je tim za psihosocijalnu podršku HCK-a koji uključuje socijalne radnike, psihologe, prevoditelje za arapski i farski te drugo stručno osoblje. S većinom korisnika provodila se inicijalna procjena potreba kojom se na sustavan način prikupljalo informacije o korisniku da bi se bolje razumjele okolnosti u kojima se nalazi, identificirale poteškoće i resursi za njihovo svladavanje te odredile potrebe i prioritete. Procjenjivalo se fizičko i psihičko stanje korisnika, potreba za medicinskom i drugom vrstom pomoći te psihosocijalnom podrškom. Korisnici koji su izrazili želju ili koji su imali ozbiljnijih psihosocijalnih poteškoća bili su uključeni u individualni rad sa socijalnim radnicima i psiholozima HCK-a. Tijekom 2019. osigurana je psihosocijalna podrška za 861 posebno ranjivog korisnika, a 625 tražitelja upoznato je s povećanim rizikom potencijalnog trgovanja ljudima i drugih oblika nasilja i iskorištavanja. Ovisno o potrebi, u težim slučajevima pružalo se i psihološko savjetovanje, a ako se pokazala potreba za psihoterapijom, osobe su upućivane na druge organizacije.

HPC je uz pomoć psihologa kvalificiranih za rad sa žrtvama mučenja i prevoditelja provodio psihološka savjetovanja potencijalnih žrtava mučenja prepoznatih među tražiteljima i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom, uključujući i djecu bez pratnje.²² Psihološka pomoć sastojala se od inicijalnih psiholoških savjetovanja na kojima bi se prepoznavalo treba li osobi psihološka pomoć i ako da, koliko joj je tretmana potrebno. Također, mišljenja psihologa koristila su se, uz suglasnost stranke, u postupku odobrenja međunarodne zaštite kao dokaz da su osobe pretrpjele određena mučenja ili nečovječna ili ponižavajuća postupanja.²³

---

²⁰ Na temelju Sporazuma o suradnji za pružanje psihosocijalne podrške i obnavljanja obiteljskih veza s MUP-om.

²¹ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

²² U sklopu projekta „Zaštita žrtava mučenja među ranjivim skupinama migranata“ koji je HPC provodio kontinuirano od 2010. godine uz financijsku podršku Dobrovoljnog fonda Ujedinjenih naroda za žrtve mučenja (UNVFVT).

²³ Dokumentacija HPC-a.

DPP je u 2019. provodio psihološka savjetovanja tražitelja i osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom uz prisutnost prevoditelja. Savjetovanja su se odvijala u prostorijama Centra Modus u Zagrebu. U provođenju tih aktivnosti sudjelovao je jedan zaposlenik psiholog, dva vanjska suradnika psihologa i dva prevoditelja, za arapski i farsi jezik. O psihološkom savjetovanju i dostupnosti usluge u Centru Modus prijašnjih su godina tiskani letci na arapskom, farsi, turskom, engleskom i hrvatskom jeziku.²⁴

Nadalje, dva psihologa MdM-BE-a provodila su individualna psihološka savjetovanja / psihoterapije, što se sastojalo od rada s pacijentima svaki radni dan u Prihvatilištu u Zagrebu, a po potrebi i u Kutini. Uz stalne članove tima, MdM-BE angažirao je i vanjskog suradnika psihijatra koji je triput mjesečno posjećivao Prihvatilište u Zagrebu. U 2019. bio je povećan i opseg preventivnih i tretmanskih intervencija vezanih uz mentalno zdravlje tražitelja zahvaljujući ustanovljenoj i poboljšanoj interdisciplinarnoj suradnji liječnika opće prakse, psihologa i psihijatra MdM-BE-a, koji su triput mjesečno dolazili u Prihvatilište, kao i referiranje korisnika na PB „Sv. Ivan“, Zavod za dječju i adolescentnu psihijatriju i psihoterapiju KBC-a Zagreb i Polikliniku za zaštitu djece Grada Zagreba uz pratnju prevoditelja i osoblja MdM-BE-a po potrebi. U 2019. obavljeno je 1.200 individualnih savjetovanja u obliku psihološke podrške sa psiholozima te 110 specijalističkih psihijatrijskih pregleda.²⁵ Također, pripremljena je publikacija o mentalnom zdravlju tražitelja u RH „Život na čekanju – Mentalno zdravlje tražitelja međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj“ (na hrvatskom i engleskom jeziku) čije su autorice psihologinje MdM-BE-a. U istraživanju su sudjelovala 83 tražitelja koja su boravila u Prihvatilištu u Zagrebu u studenom i prosincu 2018. godine. Ciljevi tog istraživanja bili su ispitati razinu psihološkog stresa, anksioznosti, depresivnosti i posttraumatskih smetnji tražitelja koji su smješteni u Prihvatilištu te ispitati postojanje eventualnih razlika između tražitelja koji su došli u RH na temelju Uredbe Dublin III i onih koji su u RH došli iz zemalja koje nisu članice EU-a, većinom iz BiH ili Srbije.²⁶

CMS je također po potrebi pružao psihosocijalnu podršku tražiteljima.²⁷

---

²⁴ Prema informacijama DPP-a od 20. 12. 2019.

²⁵ Prema informacijama MdM-BE-a od 20. 1. 2020.

²⁶

<https://app.box.com/s/c8oh2wzkd73qv85lyc5nmoz9vxxmjdgga8?fbclid=IwAR04MawrW803wXJEtbnK1Gq98X1m40t0z3rJPg7Zxcv81MzOqChQKp4LYVY>

²⁷ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

2.3. Pravno savjetovanje

Prema ZMPZ-u, tražitelji imaju pravo na pravne i postupovne informacije o odobrenju međunarodne zaštite s obzirom na okolnosti konkretnog zahtjeva na jeziku za koji se opravdano pretpostavlja da ga razumiju i na kojem mogu komunicirati. Pravno savjetovanje pružaju organizacije koje se bave zaštitom prava izbjeglica ili odvjetnici s kojima MUP sklopi ugovor o provođenju pravnog savjetovanja. Pravo na pravno savjetovanje ima tražitelj koji ne posjeduje novčana sredstva ili stvari veće vrijednosti koje mu omogućavaju odgovarajući životni standard.²⁸ Pravne informacije tražiteljima u postupcima odobrenja međunarodne zaštite te njihovim pravima i obvezama i nadalje su, kao i prethodnih godina, pružali OCD-i u okviru svojih redovitih aktivnosti. Organizacije su tražiteljima pružale savjete u odnosu na ostvarivanje zakonom zajamčenih prava tražitelja, posebice prava na školovanje i zdravstvenu zaštitu.²⁹

MUP je u kolovozu 2018. raspisao javni natječaj za financiranje projekta pružanja pravnog savjetovanja u postupku odobrenja međunarodne zaštite. Na natječaju je odabran HPC, koji je 1. travnja 2019. (do zaključno 30. ožujka 2020.) izvodio projekt „Pružanje pravnog savjetovanja u postupku odobrenja međunarodne zaštite“, financiran iz sredstava Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF) Europske unije. Projektom se osiguravalo pravno savjetovanje tražiteljima tijekom postupka odobrenja međunarodne zaštite radi zaštite njihovih prava i interesa. Pravno savjetovanje provodilo se u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini te u Prihvatnom centru za strance. I prije početka projekta, odnosno do travnja 2019., HPC je održavao pravna savjetovanja u uredu HPC-a, telefonski i putem e-maila, u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini, Prihvatnom centru za strance, u odgojnim domovima gdje se smještaju djeca bez pratnje te u Integracijskoj kući HCK-a uz financijsku potporu UNHCR-a. Od siječnja do travnja 2019. ukupno su 122 osobe dobile pravne informacije. Također, tijekom cijele 2019. godine HPC je pružao inicijalne pravne informacije o sustavu azila u RH potencijalnim tražiteljima, uključujući i onima koji se neregularno kreću preko državne granice, u uredu HPC-a te putem telefona i društvenih mreža. Nastavilo se i s

---

²⁸ Čl. 59. ZMPZ-a.

²⁹ Dokumentacija HPC-a.

pružanjem besplatne pravne pomoći tražiteljima u dijelu koji nije bio obuhvaćen AMIF-ovim projektom. I te aktivnosti financirao je UNHCR.³⁰

Djelatnici i volonteri CMS-a, kao ovlaštene pružatelji besplatne pravne pomoći tražiteljima, pružali su informacije o sustavu međunarodne zaštite te pravnu podršku i savjetovanje u prostorijama CMS-a uz pomoć vanjskog suradnika pravnika.³¹

JRS-ovi djelatnici u okviru „Info sobe“, koja se nalazi u prihvatilištima u Zagrebu i Kutini, zainteresiranim tražiteljima pružali su pravne informacije o postupku odobrenja međunarodne zaštite.³²

PGP Sisak također pruža besplatnu pravnu pomoć tražiteljima u postupcima koji se vode na Upravnom sudu u Zagrebu te osigurava pružanje pravne pomoći u postupcima koji se vode po zahtjevima za odobravanje međunarodne zaštite i u postupcima povratka stranaca.³³

2.4. Skrb o zdravlju tražitelja

Prema ZMPZ-u, tražitelji imaju pravo na hitnu medicinsku pomoć i prijeko potrebno liječenje bolesti i ozbiljnih mentalnih poremećaja. Žrtvama mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja, odnosno svim onim tražiteljima kojima su potrebna posebna prihvatna i/ili postupovna jamstva, ZMPZ omogućuje odgovarajuću zdravstvenu zaštitu koja se tiče specifičnog stanja, odnosno posljedica prouzročenih navedenim djelima. Ministarstvo zdravstva dužno je osigurati zdravstveni pregled i zdravstvenu zaštitu te snositi pripadajuće troškove.³⁴

Zbog zakonom ograničena opsega zdravstvene zaštite na koju tražitelji imaju pravo, djelovanjem OCD-a tražitelji dobivaju širu lepezu zdravstvenih usluga, primjerice specijalističkih pregleda. Također, unaprijeđuje se zdravstvena zaštita posebno ranjivih skupina osoba poput djece, trudnica, potencijalnih žrtava mučenja i dr. na način da im djelatnici organizacija civilnog društva pružaju pomoć pri ostvarivanju zdravstvene zaštite. Budući da u praksi ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu često zahtijeva

---

³⁰ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je HPC provodio uz financijsku podršku i kao provedbeni partner UNHCR-a.

³¹ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

³² <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

³³ Prema informacijama PGP-a Sisak od 6. 12. 2019. te

<https://mup.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/stranci/2020//BESPLATNA%20PRAVNA%20POMOC-%20LISTA%20PRUZATELJA%202020.pdf>.

³⁴ Čl. 57. ZMPZ-a.

pomoć i posredovanje prevoditelja u komunikaciji između institucija i tražitelja, OCD-i osiguravaju i usluge prevođenja.

U Prihvatištu brigu oko cjelokupnog zdravlja tražitelja provodi MdM-BE.³⁵ U 2019. medicinski tim MdM-BE-a obavio je 3.556 zdravstvenih konzultacija opće prakse tražitelja, od čega je bilo 1.360 inicijalnih zdravstvenih pregleda novopristiglih tražitelja, 1.226 bilo je obavljeno sa ženama (34,5 %) te 904 s maloljetnicima (25,4 %). Specijalističkih psihijatrijskih pregleda bilo je 110. Također, do kraja rujna 2019. pregledano je 81 dijete tražitelja smještenih u Prihvatištu u Zagrebu radi dijagnosticiranja, tretiranja, ali i informiranja roditelja i prevencije pedikuloze, pri čemu je identificirano i tretirano ukupno 18-ero zaražene djece. Medicinski tim MdM-BE-a prijavio je Nastavnom zavodu „Dr. Andrija Štampar“ 106 zaraznih bolesti. Najviše su prijavljivani svrab, pedikuloza i vodene kozice.³⁶

Cijepljenje djece kontinuirano se provodilo u suradnji MUP-a, Doma zdravlja Zagreb – Centar, Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ te Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i MdM-BE-a. MdM-BE osiguravao je koordinaciju prijevoza i pratnju djece do relevantnih zdravstvenih institucija i bolničkih centara (Klinika za dječje bolesti Zagreb). Sve trudnice koje su se nakon dolaska zadržale u Prihvatištu sistematski je pregledala ginekologinja Doma zdravlja Zagreb – Centar te su pregledane u Klinici za ženske bolesti i porode Petrova u Zagrebu, a MdM-BE osiguravao je koordinaciju prijevoza i pratnju trudnica na relevantne pretrage i specijalističke preglede kao i posjete patronažne sestre Doma zdravlja Zagreb – Centar nakon porođaja. U 2019. godini primijećen je znatan porast broja trudnica – i do njih 12 istodobno je boravilo u Prihvatištu u Zagrebu (u prosjeku je 5 – 10 trudnica mjesečno boravilo u Prihvatištu u Zagrebu u 2019. godini). Sistematizirana je prevencija ovisnosti među tražiteljima na način da su se tijekom inicijalnoga zdravstvenog pregleda tražitelji s mogućim problemom ovisnosti o psihoaktivnim supstancijama upućivali u Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. MdM-BE osiguravao je i za njih koordinaciju prijevoza, prijevoda i pratnji te kasniji nadzor i izdavanje propisane farmakoterapije na dnevnoj bazi. U 2019. ostvareno je

---

³⁵ U okviru projekta „Prevencija bolesti, psihološka podrška, pristup i pomoć u zdravstvenoj skrbi za tražitelje međunarodne zaštite – 4P koji financiraju Fond za azil, migracije i integraciju Europske unije (AMIF) i Vlada RH i projekt „Osnaživanje žena i djece migrantske populacije za borbu protiv seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja – WE ACT“ koji se financira u okviru programa EU-a Prava, jednakost i građanstvo 2014. – 2020.

³⁶ Prema informacijama MdM-BE-a od 20. 1. 2020.

ukupno 867 prijevoza/pratnji tražitelja do zdravstvenih ustanova radi nužne specijalističke, specijalističko-konzilijarne i dijagnostičke obrade i liječenja, uključujući 78 prijevoza u svojstvu pratnje djece tražitelja na cijepljenje. MdM-BE informirao je tražitelje o higijeni, zdravstvenoj skrbi i zaštiti ponajprije tijekom medicinskih konzultacija / zdravstvenih pregleda, a posebno tijekom inicijalnih pregleda novopristiglih tražitelja kao i tijekom organiziranih informativnih radionica. Održano je sedam radionica na kojima su ukupno sudjelovala 84 tražitelja, i to dvije preventivne psihoedukativne radionice, dvije radionice o zaraznim bolestima, jedna radionica o higijeni i njezinoj važnosti u prevenciji zaraznih oboljenja te dvije radionice o reproduktivnom zdravlju i planiranju obitelji.³⁷

I HCK je u 2019. osiguravao pratnju i prijevoz tražitelja tijekom zdravstvenih pregleda kao i prevođenje tijekom specijalističkih zdravstvenih pregleda.³⁸

MdM-BE izradio je vodič i poster „Hoću biti zdrav/a“ s općenitim smjernicama i preventivnim mjerama vezanima uz tjelesno i mentalno zdravlje na arapskom, engleskom, farski, francuskom i hrvatskom jeziku. Izrađene su i Smjernice za postupanje u slučajevima seksualnog nasilja nad ženama i djecom izbjeglicama i migranticama te su organizirane redovite info-rekreativne radionice za žene jedanput ili dvaput mjesečno.³⁹

Od srpnja 2019. MdM-BE zabilježio je znatan porast broja inicijalnih zdravstvenih pregleda kao i novu situaciju izrazite fluktuacije korisnika u kojoj su se tražitelji vrlo kratko zadržavali u Prihvatalištu u Zagrebu. Uz velik porast broja novopristiglih tražitelja, zamijećen je i znatan porast broja djece, žena, trudnica, babinjača, novorođenčadi i obitelji općenito. Jednako tako zamijećen je znatan porast incidencije zaraznih oboljenja povezanih s uvjetima dugotrajnog boravka u lošim životnim i higijenskim uvjetima napučenih kampova u BiH (svrab, pedikuloza, dječje gliste, bakterijska i virusna oboljenja respiratornog i probavnog sustava) te ozljeda i akutnih stanja (fraktura i ostalih ozljeda koštano-mišićnog sustava). S druge strane, na psihičkom planu primijećen je povećan nemar o vlastitom zdravlju, održavanju osobne higijene i higijene životnog prostora kao i nemar roditelja o zdravstvenom stanju svoje

---

³⁷ Prema informacijama MdM-BE-a od 20. 1. 2020.

³⁸ U okviru projekta „Psihosocijalna podrška i socijalne aktivnosti za tražitelje međunarodne zaštite smještene u prihvatilištima za tražitelje međunarodne zaštite“ koji financira Fond za azil migracije i integraciju (AMIF).

³⁹ U okviru projekta „Osnaživanje žena i djece migrantske populacije za borbu protiv seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja – WE ACT“ koji MdM-BE provodi u RH.

djece u nekim situacijama. Navedena ponašanja prije svega reflektiraju reakciju na dugoročne izrazito stresne okolnosti na psihičkoj razini koja je među ostalim i odraz opće situacije očaja, osjećaja bespomoćnosti i gubitka kontrole nad vlastitim životom te krajnje tjelesne i emocionalne iscrpljenosti koja može rezultirati naučenom bespomoćnošću i osjećajem apatije nakon dugotrajnog i neizvjesnog boravka tražitelja u prenapučenim kampovima u BiH. Navode da su opisane okolnosti stvarale velik pritisak i nerazmjernu odgovornost na osoblje MdM-BE-a koje je, uz izrazito povećan broj inicijalnih zdravstvenih pregleda novopristiglih tražitelja i velik broj dolazaka i odlazaka korisnika iz Prihvatilišta, bilo suočeno i sa znatnim porastom ostalih medicinskih i psiholoških konzultacija.⁴⁰

2.5. Obrazovanje i učenje hrvatskog jezika

Djeca tražitelji imaju pravo na osnovno i srednje obrazovanje pod istim uvjetima kao hrvatski državljani.⁴¹ Djeca tražitelji trebaju se uključiti u školu u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva. Ako dijete tražitelj ne zna ili nedovoljno poznaje hrvatski jezik, omogućit će mu se pohađanje pripreme nastave ili dopunske nastave hrvatskog jezika kao i dopunske nastave u pojedinim nastavnim predmetima ako za to postoji potreba.⁴²

Pojedini OCD-i svoje su aktivnosti usmjerili na pomoć djeci tražiteljima u ostvarivanju prava na školovanje te im pomažu u ispunjavanju školskih obveza jer njihovi roditelji to ne mogu s obzirom na to da ne poznaju hrvatski jezik kao ni hrvatski sustav školovanja, a katkad ni sami nisu školovani. Također, komunikacija između škole i roditelja često je otežana zbog jezične barijere, ali i kulturoloških razlika.

HCK je u 2019. provodio aktivnosti pomoći djeci i njihovim roditeljima uspostavljanjem kontakata sa školom koju djeca polaze radi efikasnog prijenosa informacija iz škole roditeljima i povratnih informacija roditelja prema školi.⁴³ AYS je pomagao djeci tražiteljima u pisanju zadaća i učenju za ispite.⁴⁴ JRS je, u suradnji i uz financijsku podršku UNICEF-a, privremeno do kraja travnja 2020. osigurao sredstva za ponovnu uspostavu „sigurnog mjesta za djecu“ u Prihvatilištu u Zagrebu u kojem su djeci,

---

⁴⁰ Prema informacijama MdM-BE-a od 20. 1. 2020.

⁴¹ Čl. 52. ZMPZ-a.

⁴² Čl. 58. ZMPZ-a.

⁴³ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

⁴⁴ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

između ostalog, bile osigurane svakodnevne odgojno-obrazovne aktivnosti prikladne njihovu razvoju.⁴⁵

Nepoznavanje hrvatskog jezika otežava svakodnevni život tražitelja dok čekaju svoju odluku, a zakonom je učenje hrvatskog jezika omogućeno tek osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom.⁴⁶ Stoga neki OCD-i održavaju osnovne tečajeve hrvatskog jezika za tražitelje kako bi im na taj način olakšali svakodnevnu komunikaciju te učinili život lakšim dok borave u RH stvarajući na taj način i temelje integracije u slučaju da tražitelji dobiju pozitivnu odluku te nastave život u RH.

HCK je provodio aktivnosti učenja hrvatskog jezika za djecu i odrasle.⁴⁷ Radionice hrvatskog jezika bile su također dio programa računalne učionice gdje su volonteri JRS-a podučavali tražitelje osnovama hrvatskog jezika.⁴⁸ CMS-ovi volonteri i djelatnici provodili su tečaj hrvatskog jezika za tražitelje i osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom.⁴⁹ AYS je također pružao podršku u učenju hrvatskog jezika.⁵⁰

2.6. Aktivnosti usmjerene na zaštitu djece bez pratnje

HPC je održavao pravna savjetovanja djece bez pratnje u ustanovama socijalne skrbi na kojima je upućivao djecu u njihova prava i obveze te ih je upoznavao s postupkom odobrenja međunarodne zaštite ako su djeca izrazila namjeru za traženje međunarodne zaštite u RH. Također, HPC je pružao pravnu podršku putem telefona i posebnim skrbnicima / skrbnicima djece bez pratnje, odgovarajući na njihove upite i dvojbe vezane za ostvarivanje prava djece bez pratnje u praksi. Ukupno je u 2019. održano 13 pravnih savjetovanja u ustanovama socijalne skrbi u Zagrebu, Ivancu i Rijeci kojima je obuhvaćeno 27-ero djece bez pratnje, dok je broj pravnih informacija pruženih posebnim skrbnicima / skrbnicima djece bez pratnje bio 11.

HPC je izradio hodogram o postupku spajanja obitelji djeteta bez pratnje s članovima obitelji te je napravio tematske radijske emisije⁵¹ s udrugom Radio Mreža o pravima

---

⁴⁵ Prema informacijama UNICEF-a od 8. 1. 2020.

⁴⁶ Čl. 74. ZMPZ-a.

⁴⁷ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

⁴⁸ <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

⁴⁹ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

⁵⁰ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁵¹ U okviru projekta „Ostvarimo prava djece bez pratnje!“ koji je financiralo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, a koji je HPC proveo u suradnji s Centrom za

djece bez pratnje s posebnim osvrtom na ostvarivanje prava na obrazovanje, zdravstvenu zaštitu i spajanje obitelji u kojima su gosti, stručnjaci i profesionalci uključeni u rad s djecom bez pratnje ukratko predstavili svako od prava i izazove s kojima se djeca susreću u ostvarivanju tih prava radi informiranja šire javnosti o temi djece bez pratnje. Audiomaterijal je podijeljen na mrežnim stranicama i društvenim mrežama HPC-a i partnera kako bi bio dostupan što široj javnosti.⁵² Također, izrađena je analiza „Postupanje prema djeci bez pratnje: pravni i institucionalni okvir“.⁵³

HPC je održao interaktivne sastanke sa stručnim djelatnicima domova zdravlja i stručnim djelatnicima škola u Zagrebu, Ivancu i Rijeci o ostvarivanju prava na zdravstvenu zaštitu i obrazovanje djece bez pratnje, ali i o spajanju obitelji. Na sastancima su prepoznati određeni problemi koji se javljaju u izravnom radu s djecom bez pratnje, poput neimenovanja posebnog skrbnika / skrbnika na vrijeme, neuključivanja djece bez pratnje u školu u najkraćem mogućem roku, provođenja detaljnijega inicijalnog zdravstvenog pregleda djeteta bez pratnje te potrebe za pojednostavnjivanjem postupka spajanja obitelji. Zaključci su objavljeni na mrežnim stranicama HPC-a.⁵⁴

HCK je⁵⁵ tijekom 2019. proveo 111 asistencija u radu s djecom bez pratnje te je izrađeno ukupno 55 procjena potreba i 32 individualna plana pomoći za djecu bez pratnje. Obavljena su i 33 posjeta u osam ustanova socijalne skrbi u kojima djeca bez pratnje borave.⁵⁶

---

pružanje usluga u zajednici Zagreb, Odgojnim domom Ivanec i Domom za odgoj djece i mladeži Rijeka.

⁵² <http://www.hpc.hr/2019/10/21/emitirane-tematske-radijske-emisije-i-izraden-hodogram-o-postupku-spajanja-obitelji/>

⁵³ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR, dostupno na: <https://www.hpc.hr/2020/01/20/izradena-analiza-postupanje-prema-djeci-bez-pratnje-pravni-i-institucionalni-okvir/>.

⁵⁴ U okviru projekta „Ostvarimo prava djece bez pratnje!“ koji je financiralo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, dostupno na: <http://www.hpc.hr/2019/10/29/zakljucci-na-temelju-aktivnosti-provedenih-po-projektu-ostvarimo-prava-djece-bez-pratnje/>.

⁵⁵ U okviru projekta „Podrška integraciji osoba pod međunarodnom zaštitom i prevencija ksenofobije“ koji je financirao UNHCR.

⁵⁶ Prema informacijama HCK-a od 28. 9. 2020.

2.7. Ostale aktivnosti usmjerene na socijalizaciju i slobodno vrijeme tražitelja

Neki od OCD-a koji dug niz godina djeluju u sustavu azila (v. dio 8.) u 2019. nisu imali pristup prihvatilištima, pa su svoje aktivnosti obavljali izvan njih. To su najčešće bile razne društvene aktivnosti usmjerene na kvalitetnije ispunjavanje vremena tražitelja. Takve aktivnosti bile su veoma važne jer su se tražitelji upoznavali s hrvatskom kulturom i načinom života, čime je ubrzano njihovo uključivanje u hrvatsko društvo nakon odobravanja statusa. Paralelno s time radilo se na senzibilizaciji javnosti.

Djelatnici CMS-a bili su na raspolaganju za razgovore s tražiteljima te su organizirali niz društvenih aktivnosti poput proslave Ramazanskog bajrama ispred Prihvatilišta, nekoliko *ad hoc* druženja u godini ispred Prihvatilišta, piknik na Bundeku te tri druženja u Zelenoj akciji, na kojima se razgovaralo o životu u RH, traženju posla, gledalo filmove, družilo uz zakusku i slično. Preko različitih predavanja, radionica i tribina senzibilizirali su javnost o problemima i potrebama tražitelja. Aktivnosti su provodile četiri zaposlenice do lipnja 2019., a nakon lipnja 2019. njih šest te sveukupno 35 volontera i volonterki.⁵⁷

AYS je provodio razne edukativne radionice i posjete kulturnim događanjima za djecu tražitelje i djecu s odobrenom međunarodnom zaštitom kao što su posjet kinu Tuškanac, kinu Europa, Arheološkom muzeju, Muzeju iluzija i dr.⁵⁸

3. AKTIVNOSTI USMJERENE NA INTEGRACIJU OSOBA S ODOBRENOM ZAŠTITOM

3.1. Pomoć u integraciji u društvo i ostvarivanje pojedinih prava

Integracija osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom dinamičan je i dvosmjernan proces međusobne prilagodbe osoba koje se integriraju i domicilnog stanovništva. S obzirom na kompleksnost i dugotrajnost integracije, uključivanje osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita u zajednicu traži koordiniran rad državnih tijela i OCD-a. Pritom se pojavljuju različiti izazovi kao posljedica različitosti podrijetla osoba koje

---

⁵⁷ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

⁵⁸ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

dolaze u RH, kulturnih različitosti i nepoznavanja hrvatskog jezika i društvenog sustava.

U 2019. velik broj integracijskih aktivnosti odvijao se uz pomoć volontera i OCD-a. Mnogi OCD-i svojim aktivnostima doprinose uspješnijoj integraciji izbjeglica u društvo i olakšavaju ostvarivanje njihovih prava pružajući im pravne informacije, osiguravajući potporu pred nadležnim tijelima kao i prevođenje.

Najaktivnija organizacija u integraciji bio je HCK, koji provodi različite aktivnosti u skladu s potrebama korisnika i procjenama tima za integraciju.⁵⁹ Tim za integraciju uključuje prevoditelja, socijalne radnike, zdravstvenu djelatnicu i educirane volontere koji se uključuju u pojedine dijelove integracije.⁶⁰ HCK svoje aktivnosti provodi na terenu, u prostoru stanovanja korisnika, u nadležnim institucijama ili u integracijskoj kući HCK-a, a uključuju: psihosocijalnu podršku; informacije i savjete; asistenciju korisnicima pri obavljanju administrativnih poslova na Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, centrima za socijalnu skrb i drugim tijelima; pomoć roditeljima pri upisu djece u školu i dječje vrtiće; pomoć djeci u učenju; asistenciju pri odabiru liječnika, pedijatra, stomatologa i ginekologa; kontaktiranje s domovima zdravlja, bolnicama i ljekarnama radi pregleda, liječenja, terapija ili dogovora za operativne zahvate; pomoć kod traženja posla i zapošljavanja te organiziranje sastanaka s poslodavcima; održavanje inforadionica o prvim koracima u integraciji za nove korisnike koji su još smješteni u prihvatilištima; financijsku pomoć u plaćanju medicinskih pomagala i lijekova koje ne podržava HZZO; nabavku higijenskih i prehrambenih potrepština pri preseljenju korisnika u privatni smještaj. Posebno se ističu aktivnosti vezane uz djecu. HCK je organizirao sedmodnevno ljetovanje za 22 djece s odobrenom međunarodnom zaštitom u dječjem domu Novi Vinodolski u pratnji djelatnika HCK-a koji je ujedno i prevoditelj za arapski te je darivao 88-ero djece do 15 godina starosti poklon-paketima za novogodišnje blagdane.⁶¹ Nadalje, HCK je u 2019. provodio radionice za žene sa svrhom njihova osnaživanja i uključivanja u lokalnu zajednicu kao i sociokulturne radionice i radionice životnih vještina.⁶²

---

⁵⁹ U okviru projekta „Podrška integraciji osoba pod međunarodnom zaštitom i prevencija ksenofobije“ koji financira UNHCR i projekta „Aktivnosti Crvenog križa za integraciju preseljenih i premještenih izbjeglica – ARCI“ koji financira Fond za azil migracije i integraciju (AMIF).

⁶⁰ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

⁶¹ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

⁶² Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

JRS je posjećivao osobe kojima je odobrena međunarodna zaštita u njihovim domovima kako bi ih podržao u integraciji. Dostavljali su im pakete namirnica za njihovo kućanstvo te radili s njima na individualnim i obiteljskim planovima koji će im pomoći da se što bolje uključe u hrvatsko društvo. Provodili su i radionice kojima se promovirala upotreba različitih tehnologija te informatičke pismenosti. Novinarsku radionicu organizirao je JRS-ov tim zajedno s volonterima radi stvaranja „Staza“ – prvih novina za izbjeglice, na četiri jezika (hrvatskom, engleskom, arapskom i farsij). Obrađivale su se teme vezane uz izbjeglištvo, a volonteri i izbjeglice zajednički su pripremali izdanja novina.⁶³

AYS je pomagao djeci u pisanju zadaća i učenju za ispite, a pojedinoj djeci i asistirao pri upisu u školu.⁶⁴ Volonteri CMS-a djeci izbjeglicama također su pružali pomoć u školskim zadacima, uspostavljali su suradnju sa stručnim službama u školama i vrtićima te vodili djecu na slobodne aktivnosti.⁶⁵

Psihosocijalnu potporu osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita pružali su HCK (pružena je podrška za 301 osobu), HPC (naglasak je stavljen na prepoznate žrtve mučenja), DPP i CMS. CMS upozorava da u praksi postoji problem dostupnosti pružanja usluga psihološke pomoći za osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom koje su smještene u drugim hrvatskim gradovima u kojima dosad nije razvijan sustav psihološke podrške takvim osobama.

RCT Zagreb u 2019. predstavio je projekt „WELCOMM“ i njegov glavni rezultat, mrežnu stranicu <https://welcomm-europe.eu> na kojoj se nalaze sadržaji namijenjeni izbjeglicama i njihovoj boljoj integraciji u društvo na engleskom, arapskom i tigrinja jeziku. Na stranici se mogu naći i *online* tečajevi hrvatskog i slovenskog jezika, priručnik za trening sociokulturne orijentacije, priručnik za trening interkulturalnih kompetencija te *online* platforma za umrežavanje, komunikaciju i dijeljenje korisnih materijala „Zajednica prakse“.⁶⁶

---

⁶³ <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

⁶⁴ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁶⁵ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

⁶⁶ <https://welcomm-europe.eu/>

HPC je izradio analizu „Pružanje socijalnih usluga za izbjeglice na lokalnoj razini u Hrvatskoj“ u kojoj su uspoređene prakse pružanja socijalnih usluga u integraciji u četirima hrvatskim gradovima – Karlovcu, Zadru, Zagrebu i Sisku.⁶⁷

HCK je pripremio „Vodič kroz prava i obveze osoba pod međunarodnom zaštitom“ koji sadržava osnovne informacije o pravima i obvezama osoba pod međunarodnom zaštitom i kontakte nadležnih institucija, a dostupan je na engleskom, arapskom, farsi i francuskom jeziku.⁶⁸

Udruga „MI“ izvodi projekt „Izgradnja društva dobrodošlice“ uz podršku UNHCR-a s ciljem unaprjeđenja uvjeta za kvalitetnu integraciju izbjeglica i stvaranje realističnih stavova u našem javnom prostoru s fokusom na gradove Split, Osijek i Rijeku – potencijalnim sredinama za prihvata i integraciju azilanata. Također, administriraju platformu www.irh.hr na kojoj se prikupljaju informacije iz nacionalnih i međunarodnih izvora o problematici izbjeglica i integracije.⁶⁹

3.2. Pravno savjetovanje

AYS je pružao informacije osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom o različitim područjima integracije i asistirao im kod ostvarivanja prava koja se tiču ulaska na tržište rada, nastavak školovanja te prijevode raznih dokumenata.⁷⁰

Djelatnici i volonteri CMS-a, kao ovlaštene pružatelji besplatne pravne pomoći, pružali su informacije o sustavu međunarodne zaštite te pravnu podršku i savjetovanje u prostorijama CMS-a uz pomoć vanjske suradnice pravnice.⁷¹

HPC je i u 2019., nastavno na prijašnje godine, jedanput mjesečno održavao pravno savjetovanje za sve osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom u Integracijskoj kući HCK-a u suradnji s HCK-om, koji je obavještavao osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom o pravnom savjetovalištu. Također, pravno savjetovanje održavalo se u uredu

---

⁶⁷ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR, a izradio ga je dr. sc. Teo Giljević, docent na Katedri za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dostupno na: <https://www.hpc.hr/2019/12/20/izradena-analiza-pruzanje-socijalnih-usluga-za-izbjeglice-na-lokalnoj-razini-u-hrvatskoj/>.

⁶⁸ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

⁶⁹ <https://www.udruga-mi.hr/>

⁷⁰ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁷¹ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

HPC-a, telefonski i putem e-maila.⁷² Jedan je od problema uočenih u praksi ostvarivanje prava na spajanje obitelji. Osobe koje se žele spojiti sa svojim članovima obitelji koji imaju odobrenu međunarodnu zaštitu u RH često se i nadalje susreću s poteškoćama pri ispunjavanju svih potrebnih uvjeta za spajanje obitelji poput pristupanja diplomatskim misijama ili konzularnim uredima RH koji se često nalaze izvan zemalja podrijetla osoba koje se spajaju ili nabavljanja sve potrebne dokumentacije za pokretanje postupka spajanja obitelji.⁷³ Stoga je HPC pripremio rad pod nazivom „Institut spajanja obitelji u Republici Hrvatskoj“ u kojem je detaljno obrađena tema spajanja obitelji, uključujući i zapreke u ostvarivanju tog prava.⁷⁴

3.3. Učenje hrvatskog jezika

Budući da je tečaj hrvatskog jezika koji se financira iz proračuna započeo tek početkom prosinca 2019., a odvijao se u dva turnusa, od 9 do 12 h te od 16 do 19 h, zaposlene osobe pod međunarodnom zaštitom suočavale su se s poteškoćama u pohađanju tečaja.⁷⁵ Zbog toga, ali i zbog neprovođenja tečaja tijekom godine, JRS je održavao radionice za učenje hrvatskog jezika u Centru za integraciju izbjeglica „SOL“. Radionice su bile prilagođene potrebama korisnika s obzirom na njihovo predznanje jezika, navike učenja te jezične i kulturne zapreke, pa je uglavnom bila riječ o početničkim tečajevima.⁷⁶

AYS je u Integracijskom centru provodio konverzacijske tečajeve hrvatskog i engleskog jezika za odrasle te surađivao s Croaticumom – Centrom za hrvatski kao drugi i strani jezik, na kojem su se provodili napredni tečajevi hrvatskog jezika (B1).⁷⁷ Volonteri HCK-a u prostoru stanovanja osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom jedanput ili dvaput tjedno pomagali su djeci u svladavanju hrvatskog jezika i nastavnog programa.⁷⁸

---

⁷² U sklopu projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR.

⁷³ Dokumentacija HPC-a.

⁷⁴ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR, dostupno na: <https://www.hpc.hr/2020/01/20/izradena-analiza-institut-spajanja-obitelji-u-rh/>.

⁷⁵ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁷⁶ <http://www.jrs.hr/aktivnosti-organizacije/>

⁷⁷ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁷⁸ Prema informacijama HCK-a od 20. 12. 2019.

3.4. Pomoć u integraciji izbjeglica iz programa preseljenja

RH je u 2019. nastavila s programom preseljenja te je ukupno preseljeno 250 sirijskih izbjeglica iz Turske u skladu s Vladinim odlukama o premještanju i preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za međunarodnu zaštitu iz 2015. i 2017. godine. Tim se osobama priznaje azil.⁷⁹

HCK je u listopadu 2018. godine potpisao Sporazum o suradnji s Međunarodnom organizacijom za migracije (dalje u tekstu: IOM) u vezi s pomoći u integraciji osobama koje su u RH došle preko programa preseljenja iz izbjegličkih kampova u Turskoj. Do 31. srpnja 2019. godine provodile su se aktivnosti iz projekta „Preseljene izbjeglice iz Turske: Podrška HCK-a lokalnoj integraciji“ koji je HCK provodio u suradnji s IOM-om za osobe iz programa preseljenja, a koje su bile smještene u Sisku, Zadru, Slavanskom Brodu, Varaždinu, Velikoj Gorici, Zaprešiću i Zagrebu. U suradnji s gradskim društvima osobama pod međunarodnom zaštitom iz programa preseljenja pružale su se savjetodavne usluge te im se pomagalo u ostvarivanju njihovih prava. Zbog specifičnih zdravstvenih potreba obitelji iz programa preseljenja najčešće je bila riječ o pomoći u ostvarivanju prava iz zdravstvene zaštite. U srpnju 2019. svim obiteljima (75 osoba) koje su u to vrijeme boravile u RH uručeni su poklon-bonovi i kartice za kupnju odjeće, obuće, hrane i higijenskih potrepština.⁸⁰

U prosincu 2018. MUP je sklopio Sporazum o suradnji na području integracije preseljenih osoba iz Turske s JRS-om na 13 mjeseci, a tiče se prihvata 100 izbjeglica koje u to vrijeme još nisu bile preseljene u RH.⁸¹ U preseljenju izbjeglica iz Turske u RH sudjelovala je Međunarodna katolička komisija za migracije (dalje u tekstu: ICMC) na temelju sporazuma s MUP-om kojim je predviđena provedba interaktivnog programa za integraciju. ICMC je, uz podršku MUP-a i JRS-a, organizirao trodnevni program kulturne orijentacije na kojem su se osobe upoznavale s pravima, obvezama i kulturnim vrijednostima u RH.⁸² Na takav su način sve pristigle obitelji već prethodno prošle proces odabira kao i medicinske preglede tijekom selekcijske misije. Oni koji su

---

⁷⁹ Čl. 48. ZMPZ-a.

⁸⁰ Prema informacijama HCK-a od 28. 9. 2020.

⁸¹ <https://mup.gov.hr/vijesti-8/sporazum-o-suradnji-na-podrucju-integracije-preseljenih-osoba/283101>

⁸² https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/docs/pages/00_emn_26th_bulletin_final_en.pdf

odabrani za preseljenje i koji su na to pristali, prolaze kulturnu orijentaciju u Turskoj kao pripremu za preseljenje u RH.⁸³

Nakon dolaska u Hrvatsku izbjeglice se smještaju u Prihvatište u Kutini u kojem borave nekoliko tjedana. U Prihvatištu uče hrvatski jezik, upoznaju se detaljnije s hrvatskom kulturom, običajima, zakonima, pravima i obvezama.

Nakon završetka te faze obitelji se sele u smještajne jedinice koje im prema ZMPZ-u osigurava Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje. Kao pripremu lokalne zajednice za prihvata i integraciju izbjeglica, JRS je u Sisku i Karlovcu organizirao nekoliko skupova za podizanje svijesti kako bi osigurao uključivanje lokalnih dionika u integracijske procese. Također su obavijestili predstavnike stanara o doseljavanju izbjeglica kako bi ublažili potencijalne predrasude. Nakon dolaska izbjeglica JRS je bio domaćin brojnih događanja u zajednici kako bi se ljudima omogućilo druženje i međusobno upoznavanje.⁸⁴

U okviru projekta „ARCI“ koji HCK provodi radi unaprjeđenja i poticanja integracije osoba koje dolaze u RH prema programu preseljenja i premještanja provedene su sljedeće aktivnosti: održane su tri radionice za žene s ciljem njihova osnaživanja i uključivanja u aktivnosti, provedene su aktivnosti u lokalnoj zajednici kako bi se korisnici upoznali s lokalnom sredinom, a stanovništvo senzibiliziralo o problematici integracije (turistički obilazak u Zadru, modna revija u knjižnici i Advent u Zagrebu), izdano je džepno izdanje vodiča o pravima i obvezama korisnika na engleskom, francuskom, arapskom i farski jeziku, izrađen je priručnik za edukatore i radna bilježnica za korisnike na temu sociokulturna orijentacija (hrvatski, engleski, arapski i farski jezik), održane su radionice za korisnike na temu sociokulturna orijentacija i životne vještine te niz radionica/treninga za djelatnike i volontere HCK-a te pružatelje usluga u lokalnoj zajednici, izrađen je materijal za tečaj hrvatskog jezika koji je prilagođen izbjeglicama i njihovoj razini znanja i razumijevanja, izrađena su i distribuirana dva videomaterijala na temu integracije i uloge HCK-a u postupku integracije, izrađena je radna verzija publikacije na temu primjeri dobre prakse u postupku integracije.⁸⁵

---

⁸³ Prema telefonskim informacijama JRS-a od 8. 4. 2020.

⁸⁴ http://resettlement.eu/sites/icmc/files/SHARE%20conference%202019_finalreport.pdf

⁸⁵ Prema informacijama HCK-a od 28. 9. 2020.

4. AKTIVNOSTI USMJERENE NA MONITORING POSTUPANJA TIJELA JAVNE VLASTI I IZVJEŠTAVANJE O UOČENIM POJAVAMA

Organizacije civilnog društva u 2019. intenzivno su pratile zbivanja na vanjskoj granici i tijekom godine izvještavale o kolektivnim, nezakonitim i nasilnim protjerivanjima migranata, ali i potencijalnih tražitelja i izbjeglica s hrvatske granice i teritorija te su upozoravale na to da je riječ o kršenju temeljnih ljudskih prava:

- u travnju 2019. AYS, CMS i Inicijativa „Dobrodošli!“ objavili su „Peti izvještaj o nezakonitim protjerivanjima i nasilju Republike Hrvatske: Nezakonite prakse i sustavno kršenje ljudskih prava na granicama Europske unije”⁸⁶
- Border Violence Monitoring Network, kojem pripadaju AYS i CMS, objavljivao je izvještaje svakog mjeseca⁸⁷ te je u studenom 2019. objavio brifing o upotrebi vatrenog oružja u postupanju prema izbjeglicama na teritoriju RH⁸⁸, a u siječnju 2020. i „New Yearly Report on Torture of Asylum Seekers by Croatian Authorities at EU External Borders”⁸⁹
- u svibnju 2019. No Name Kitchen, Border Violence Monitoring Network i [RE:]ports Sarajevo⁹⁰ objavili su izvještaj koji prikazuje svjedočanstva migranata i izbjeglica⁹¹
- u listopadu 2019. Inicijativa „Dobrodošli!“, uz organizacije Border Violence Monitoring, CMS, AYS, Rigardu, Mobile Info Team, [RE:]ports Sarajevo, Centar za zaštitu i pomoć tražiocima azila i Refugee Aid Serbia, objavila je priopćenje⁹² o odobrenju ulaska Hrvatske u šengensku zonu u kojem je istaknuto kako bi „članstvo Hrvatske u Schengenu trebalo biti stavljeno na čekanje dok Vlada RH ne zaustavi nasilno i nezakonito protjerivanje, tzv. pushbackove migranata”⁹³

---

⁸⁶ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁸⁷ <https://www.borderviolence.eu/category/monthly-report/>

⁸⁸ <https://www.borderviolence.eu/croatian-police-shoot-person-in-transit/>

⁸⁹ <https://www.borderviolence.eu/new-report-on-cases-of-torture-of-asylum-seekers-by-croatian-authorities-at-eu-external-borders/>

⁹⁰ <http://www.nonamekitchen.org/wp-content/uploads/2019/06/Balkan-Region-May-2019.pdf?fbclid=IwAR3i6yRuZwwTzkiyDrEoTIn53Bv3Bh0Ad0kfpnsz9uSKjy1DFqtevNdtycl>

⁹¹ Prema informacijama Inicijative „Dobrodošli!“ od 14. 6. 2019.

⁹² <https://www.cms.hr/hr/azil-i-integracijske-politike/hrvatska-ne-smije-uci-u-schengen-dok-krsi-ljudska-prava>

⁹³ Prema informacijama Inicijative „Dobrodošli!“ od 25. 10. 2020.

- u siječnju 2020. AYS je objavio specijalni izvještaj o monitoringu *pushbackova* na balkanskoj ruti u 2019.⁹⁴ koji se temelji na izvješćima Border Violence Monitoring Networka.

Inicijativa „Dobrodošli!“ priprema tjedne izvještaje o stanju i aktualnostima vezanim za izbjeglice i migrante te sustav azila koje objavljuje na svojim stranicama, ali i šalje na znanje svim zainteresiranim akterima u sustavu azila.⁹⁵

AYS na internetskoj platformi⁹⁶ svakodnevno objavljuje dnevne preglede stanja na terenu, kao i analize specijalno fokusirane na određeno područje ili probleme s kojima se susreću tražitelji i osobe s odobrenom međunarodnom zaštitom, ali i volonteri koji im pomažu.⁹⁷

HPC je u 2019. godini nastavio provedbu projekta „Praćenje postupanja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske u području nezakonitih migracija i azila“ na temelju Protokola o izvođenju projekta koji su potpisali MUP, HPC i UNHCR, a koji financira UNHCR. Kao i u 2018. godini, aktivnosti praćenja postupanja provedene su isključivo u odnosu na postupanje u policijskim postajama (i postajama granične policije), a ne u odnosu i na provedbu instituta odvratanja na tzv. zelenoj granici. Projekt je sadržajno uključivao uvid u spise o postupanju prema nezakonitim migrantima, potencijalnim tražiteljima u ustrojstvenim jedinicama MUP-a nadležnima za nadzor državne granice i postupanje prema strancima u nazočnosti službenika koji vodi postupak te intervjuiranje tražitelja nakon smještaja u prihvatilišta za tražitelje međunarodne zaštite. U 2019. objavljen je Skraćeni izvještaj o provedbi projekta u 2018. godini.⁹⁸

CMS je i u 2019. partner Agencije EU-a za temeljna prava (FRA) te su pripremali izvještaje o migracijama u RH.⁹⁹ Objavili su i *policy brief* o kriminalizaciji solidarnosti u kontekstu migracija.¹⁰⁰

---

⁹⁴ <https://medium.com/are-you-syrious/ays-special-2019-2020-a-year-of-violence-monitoring-pushbacks-on-the-balkan-route-1f8fbeb46dc3>

⁹⁵ <http://welcome.cms.hr/index.php/category/news-hr/>

⁹⁶ <https://medium.com/are-you-syrious>

⁹⁷ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

⁹⁸ <https://www.hpc.hr/2019/11/28/skraceni-izvijestaj-o-provedbi-projekta-pracenje-postupanja-policijskih-sluzbenika-ministarstva-unutarnjih-poslova-rh-u-podrucju-nezakonitih-migracija-i-azila-border-monitor/>

⁹⁹ <https://fra.europa.eu/en/theme/asylum-migration-borders/overviews>

¹⁰⁰ <https://www.cms.hr/hr/azil-i-integracijske-politike/solidarnost-ne-unistava-sustav-nego-ga-pokusava-odrzati>

5. ZAGOVARANJE PRAVA NA AZIL U POLITIČKOM I DRUŠTVENOM DISKURSU

Zagovaračke aktivnosti važan su element poticanja promjena koje bi trebale pridonijeti boljem funkcioniranju sustava azila u Hrvatskoj, a provodili su ih različiti OCD-i. Zagovaranje su organizacije provodile sljedećim aktivnostima: lobiranje za promjene u zakonodavstvu i praksi, sudjelovanje u javnim savjetovanjima za donošenje propisa, priprema različitih analiza i izvještaja o prepoznatim problemima te organizacija javnih događanja na temu prava azila.

HPC je održavao redovite sastanke s akterima uključenima u sustav azila u okviru Koordinacije za azil¹⁰¹ koja se u 2019. održala triput. Na koordinaciji sudjeluju predstavnici nadležnih ministarstava, ureda pučkog i posebnih pravobranitelja, međunarodnih organizacija, OCD-a, pravosuđa te pravni i drugi stručnjaci. Dnevni red sastanaka određivao se na temelju prepoznatih problema i aktualnih pitanja iz sustava azila.

HPC, CMS i PGP Sisak sudjelovali su u e-savjetovanju u vezi s Prijedlogom novog zakona o strancima.¹⁰² Nadalje, HPC je sudjelovao u javnom savjetovanju o Nacrtu pravilnika o standardima zdravstvene zaštite tražitelja međunarodne zaštite i stranca pod privremenom zaštitom.¹⁰³ Također, HPC priprema godišnje nacionalne izvještaje o sustavu azila u kojima se prikazuje stanje zakonodavstva i prakse, analiziraju problemi i trendovi te donose preporuke za poboljšanje zakonodavstva i prakse.¹⁰⁴

CMS koordinira, i djeluje kao jedna od organizacija, Inicijativu za podršku izbjeglicama „Dobrodošli!“ koja okuplja pojedince i OCD-e radi pružanja podrške izbjeglicama na terenu, ali i stvaranja pritiska na institucije RH i Europske unije radi promjene restriktivnih migracijskih politika. Inicijativa pruža humanitarnu pomoć te informacije izbjeglicama o aktualnim procedurama ulaska u Hrvatsku i izlaska iz nje. Objavljena je

---

¹⁰¹ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR.

¹⁰² <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/EconReport?entityId=12482>

¹⁰³ <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=11236>

¹⁰⁴ U okviru projekta „Pravna pomoć tražiteljima azila i osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom“ koji je financirao UNHCR.

i internetska stranica welcome.cms.hr na kojoj se ažuriraju vijesti s terena i objavljuju korisne informacije za izbjeglice, poput voznih redova ili rječnika.¹⁰⁵

Razne izvještaje, publikacije i letke izrađivali su i objavljivali i drugi OCD-i. CMS je u okviru AMIF-ova projekta „WELCOMM“ objavio tekst o integraciji.¹⁰⁶ Djelatnici i volonteri CMS-a na različitim su predavanjima, radionicama i tribinama radili na senzibilizaciji javnosti o problemima i potrebama osoba koje traže međunarodnu zaštitu.¹⁰⁷

6. EDUKACIJA RAZLIČITIH AKTERA

Iako nadležna tijela javne vlasti povremeno provode određene edukacije o sustavu azila, OCD-i često organiziraju različite oblike edukacije za različite aktere.

HPC je, kao i prijašnjih godina, kao provedbeni partner UNHCR-a te u suradnji s MUP-om, organizirao radionice za policijske službenike granične policije koje su obuhvaćale teme koje se tiču pristupa sustavu azila, prepoznavanja namjere za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu te postupanja prema ranjivim skupinama osoba. Radionicama su ukupno prisustvovala 62 policijska službenika.¹⁰⁸ U sklopu projekta „Edukacija policijskih službenika multiplikatora u području prava na pristup sustavu azila i zaštiti temeljnih prava migranata“¹⁰⁹ održane su dvije edukacije za granične policijske službenike na temu pristupa sustavu azila za ukupno 21 policijskog službenika. Pripremljen je i priručnik za policijske službenike „Pravo na pristup sustavu azila i zaštita temeljnih prava migranata“ koji je objavljen na mrežnim stranicama HPC-a.¹¹⁰

---

¹⁰⁵ <https://welcome.cms.hr/index.php/about-hr/>

¹⁰⁶ <https://welcomm-europe.eu/media/COP-text.pdf>

¹⁰⁷ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

¹⁰⁸ Dokumentacija HPC-a.

¹⁰⁹ Projekt je financiran u okviru Fonda za unutarnju sigurnost, Instrumenta za financijsku potporu u području vanjskih granica i viza, hitne pomoći, projekta „Jačanje aktivnosti granične kontrole na hrvatskom dijelu vanjske granice zbog povećanog migracijskog pritiska“ zbog provedbe aktivnosti iz akcije 5. Sporazuma o dodjeli bespovratnih financijskih sredstava između MUP-a i Europske komisije radi jačanja kapaciteta policijskih službenika nadležnih za nadzor državne granice i sprječavanje neregularnih migracija u području postupanja prema tražiteljima međunarodne zaštite.

¹¹⁰ <http://www.hpc.hr/wp-content/uploads/2019/07/Pravo-na-pristup-sustavu-azila-i-za%C5%A1tita-temeljnih-prava-migranata.pdf>

Na Pravosudnoj akademiji u Splitu u lipnju 2019. održana je edukacija upravnih sudaca pod nazivom „Tereti i standardi dokazivanja u upravnom postupku i upravnom sporu“ u organizaciji HPC-a, UNHCR-a i Pravosudne akademije. Na edukaciji je sudjelovalo devet sudaca i jedna sudska savjetnica s upravnih sudova u Zagrebu, Osijeku i Splitu.¹¹¹

S obzirom na to da su se i u 2019. nastavili izazovi u primjeni Protokola o postupanju prema djeci bez pratnje iz 2018. u praksi, krajem 2019. godine provedene su četiri edukacije o Protokolu u organizaciji UNHCR-a i HPC-a. Prije održavanja edukacija oformljena je Radna skupina za izradu kurikuluma o edukaciji o Protokolu o postupanju prema djeci bez pratnje čiji su članovi predstavnici resornih ministarstava, HCK-a, HPC-a, UNHCR-a, UNICEF-a, Centra za nestalu i zlostavljanu djecu te Ureda pravobraniteljice za djecu. Na radionicama su sudjelovale 154 osobe, od toga 71 policijski službenik za nezakonite migracije i 83 socijalna radnika, posebna skrbnika i djelatnika odgojnih domova. Na radionicama su predstavljene sljedeće teme: identifikacija djece bez pratnje među skupinama neregularnih migranata, inicijalni zdravstveni pregled, početna procjena najboljeg interesa djeteta i pristup međunarodnoj zaštiti koje su popraćene praktičnim radom na primjerima i predstavljanjem stvarne priče bivšeg djeteta bez pratnje.

Tijekom 2019. godine, u sklopu projekta „Ostvarimo prava djece bez pratnje“ koji je HPC provodio u suradnji s ustanovama socijalne skrbi u Ivancu, Zagrebu i Rijeci, a koji je financirao MDOMSP radi unaprjeđenja pravne zaštite djece bez pratnje pružanjem stručne pravne pomoći i podrške djeci bez pratnje te radom sa stručnim djelatnicima, organizirani su interaktivni sastanci sa stručnim djelatnicima u tri škole u vezi s ostvarivanjem prava na obrazovanje djece bez pratnje, u tri doma zdravlja u vezi s ostvarivanjem prava na zdravstvenu zaštitu te jedan sastanak sa službenicima MUP-a i MVEP-a u vezi s ostvarivanjem prava na spajanje obitelji. Nakon održanih sastanaka proizišli zaključci objavljeni su na internetskim stranicama HPC-a.¹¹²

HPC je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održao predavanja studentima, i to na kolegijima Obiteljskoppravna zaštita djece bez pratnje i Upravno pravo, na teme pravne zaštite djece bez pratnje te sustava azila u RH. Također, predavanja su održana i studentima Policijske akademije na temu pristupa sustavu azila. Održano je

---

¹¹¹ Dokumentacija HPC-a.

¹¹² <https://www.hpc.hr/2019/10/29/zakljucci-na-temelju-aktivnosti-provedenih-po-projektu-ostvarimo-prava-djece-bez-pratnje/>

i predavanje studentima diplomskog studija novinarstva na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, studiju novinarstva, na kolegiju Mediji i različitosti. Tema predavanja bila je „Sustav azila u RH“, a svrha upoznati studente s temeljnim pojmovima u sustavu azila i kako ih pravilno upotrebljavati u izvješćivanju o toj temi te im povećati svijest o položaju tražitelja i izbjeglica u RH kao ranjive skupine osoba.¹¹³

Djelatnici i volonteri CMS-a različitim su predavanjima, radionicama i tribinama radili na senzibilizaciji javnosti o problemima i potrebama osoba koje traže međunarodnu zaštitu.¹¹⁴

7. IZAZOVI U RADU

OCD-i koji aktivno djeluju u sustavu azila susreću se s različitim izazovima. Izazovi koji se odnose na civilno društvo općenito uključuju neizvjesnost financiranja, djelovanje na temelju projekata koje onemogućuje bavljenje temama i aktivnosti koje izlaze iz okvira pojedinog natječaja ili donatora, nemogućnost planiranja dugoročnije održivosti organizacije, pitanje personalnih kapaciteta, tj. privlačenja i zadržavanja radnika koji imaju stručna znanja i vještine s jedne strane, a s druge su zainteresirani za rad u civilnom društvu i za opće dobro i sl.

Osim tih općih, tijekom 2019. neke organizacije suočile su se i s nekim specifičnim izazovima koji proizlaze iz njihova djelovanja u sustavu azila i migracija, možebitno i zbog kritičkog odnosa prema javnim politikama u tom području kao i njihovoj provedbi od nadležnih tijela.

Sve intenzivnija povezanost sustava azila i mjera za sprječavanje neregularnih migracija utječe na pristup teritoriju neregularnih migranata, ali i izbjeglica i potencijalnih tražitelja. Usporedno s intenziviranjem neregularnih migracija, preko hrvatskog teritorija u posljednjih nekoliko godina i posljedičnim pojačanim mjerama nadzora granice i sprječavanja neregularnih migracija, pojedini OCD-i počinju intenzivnije pratiti situaciju na granici, izvještavati o uočenim problemima i izazovima te pružati različite oblike pomoći neregularnim migrantima i potencijalnim tražiteljima međunarodne zaštite.

---

¹¹³ Dokumentacija HPC-a.

¹¹⁴ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

U procesu usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a u Zakon o strancima¹¹⁵ (dalje u tekstu: ZoS) 2017. godine uvedena je odredba kojom se propisuje sankcioniranje pomaganja i pokušaja pomaganja državljaninu treće zemlje u nezakonitom prelasku državne granice, u tranzitu preko državnog područja ako je državljanin treće zemlje nezakonito ušao u Republiku Hrvatsku te u nezakonitom boravku.¹¹⁶ Na temelju te odredbe 2018. godine sankcioniran je volonter udruge AYS, koji je prema navodima AYS-a, u mjestu Strošincima na istoku Hrvatske upozorio policiju na to da se u obližnjoj njivi krije skupina izbjeglica.¹¹⁷ S druge strane, prema informacijama MUP-a¹¹⁸, taj je volonter zatečen u pomaganju skupini migranata na način da im je mobitelom, a zatim i svjetlosnim signalima na osobnom vozilu davao upute gdje i kada mogu prijeći državnu granicu. Volonter je optužen za pomaganje u nezakonitom prelasku granice te je proglašen krivim zbog prekršaja iz članka 43. ZoS-a i kažnjen sa 60.000 kuna.¹¹⁹ Volonter se žalio na presudu te je daljnji postupak u tijeku. Osim tog slučaja iz 2018. u 2019. nisu zabilježeni slučajevi kriminalizacije OCD-a za pomaganje neregularnim migrantima.

Kao i prethodne godine, neki OCD-i nastavili su izvještavati o otežanom pristupu prihvatilištima i Prihvatnom centru za strance.¹²⁰ Tako CMS od rujna 2018. nema pristup prihvatilištima u kojima je provodio svoje aktivnosti prethodnih 15 godina, pa je u 2019. provodio svoje aktivnosti izvan prihvatilišta. Zbog toga su se suočili s poteškoćama u pristupu tražiteljima koji su smješteni u Prihvatilištu u Zagrebu i njihovu sudjelovanju u aktivnostima izvan Prihvatilišta. Dodatnu poteškoću prouzročila je stalna fluktuacija ljudi koja je onemogućavala provedbu dugoročnih aktivnosti te praćenje napretka i nadovezivanje na prethodne aktivnosti.¹²¹ CMS nije imao pristup ni Prihvatnom centru za strance ni tranzitnim prihvatnim centrima u Tovarniku i Trilju iako ga je tražio. Pristup je odbijen uz obrazloženje da Prihvatni centar za strance ima dosta sklopljenih sporazuma o međunarodnoj suradnji te je preopterećen organizacijom brojnih posjeta nevladinih organizacija i odvjetnika. Tijekom godine CMS je provodio istraživanje u sklopu DG-JUST projekta „Access to Justice for Victims

---

¹¹⁵ NN, 130/11, 74/13, 69/17, 46/18, 53/20.

¹¹⁶ Čl. 43. ZoS-a.

¹¹⁷ Detaljniji opis cijelog slučaja može se pronaći u izvještaju Amnesty Internationala, v. <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR0118282020ENGLISH.PDF>.

¹¹⁸ <https://mup.gov.hr/vijesti/reagiranje-mup-a-na-optuzbe-centra-za-mirovne-studije/282313>

¹¹⁹ <https://www.alter.hr/are-you-syrious-mup-nas-zeli-diskreditirati-u-ocima-javnosti/>

¹²⁰ Čl. 43. ZoS-a.

¹²¹ Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

of Violent Crime Suffered in Detention (VVCD)“, no nije dobio pristup centrima za odrađivanje istraživanja.¹²²

AYS se suočio sa sličnim problemom, ali je u rujnu 2019. ipak potpisao sporazum s MUP-om o provedbi svojih aktivnosti.¹²³ Također navode da im je, za razliku od prijašnjih godina, postalo nemoguće saznati je li određena osoba smještena u Prihvatnom centru za strance, primjerice u situacijama kada im se javi obitelj osobe koja je nestala u RH i za koju se pretpostavlja da se nalazi u detenciji te ih moli da kontaktiraju s centrom i provjere nalazi li se ondje.¹²⁴ I druge su organizacije na raznim sastancima održanim u 2019. godini radi razmjene informacija izvještavale o otežanom pristupu Prihvatnom centru za strance u 2019. godini i nemogućnosti provedbe aktivnosti.

No, valja naglasiti da su druge organizacije nesmetano obavljale svoje aktivnosti u prihvatilištima, primjerice HCK, JRS i HPC. PGP Sisak izvijestio je da su odnosi s Prihvatnim centrom za strance u 2019. godini poboljšani te da se posjeti najavljuju dva dana unaprijed e-mailom. Ističu da privatnost razgovora s klijentom ovisi o pojedinačnoj procjeni policijskih službenika o mogućoj agresivnosti stranke.¹²⁵

8. UMJESTO ZAKLJUČKA

Ovaj prikaz aktivnosti djelovanja OCD-a u sustavu azila pokazuje kolika je važnost civilnog društva u različitim aspektima funkcioniranja sustava azila u RH. OCD-i provode niz aktivnosti usmjerenih na direktan rad s tražiteljima i osobama kojima je odobrena zaštita. Pojedini OCD-i djeluju u prihvatilištima za tražitelje i/ili u Prihvatnom centru za strance i tranzitnim centrima. Najčešće su aktivnosti usmjerene na inicijalnu pomoć kod prihvata i smještaja tražitelja, psihološku pomoć, pomoć u ostvarivanju zdravstvene zaštite, pomoć u pristupu obrazovanju djece tražitelja i učenju hrvatskog jezika te pravnu pomoć. Općenito, OCD-i su najčešće fokusirani na podršku u ostvarivanju pojedinih prava korisnika svojih usluga, posebno onih prava čije je ostvarivanje u praksi ili onemogućeno ili otežano. Neki od OCD-a paralelno provode i

---

¹²² Prema informacijama CMS-a od 24. 12. 2019.

¹²³ <https://www.h-alter.org/vijesti/udruga-are-you-syrious-nakon-devet-mjeseci-se-vraca-u-porin>

¹²⁴ Prema informacijama AYS-a od 27. 1. 2020.

¹²⁵ Prema informacijama PGP-a Sisak od 6. 12. 2019.

aktivnosti usmjerene na integraciju osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom, na ostvarivanje pojedinih prava zajamčenih osobama s odobrenom međunarodnom zaštitom te na prihvrat preseljenih osoba i njihovu ranu integraciju. Pojedine organizacije provode zagovaračke aktivnosti i/ili edukacije relevantnih aktera u sustavu azila i migracija.

Iako je HPC pokušao sveobuhvatno prikazati rad OCD-a u sustavu azila, zasigurno u prikazu nisu obuhvaćene sve aktivnosti koje su tijekom 2019. godine provodile različite organizacije ni sve organizacije koje djeluju u sustavu. Zahvaljujemo svim organizacijama koje su nam poslale informacije o svom radu i djelovanju.

Na kraju, smatramo da je i nadalje potrebno izvještavati javnost i zainteresirane dionike o djelovanju civilnog društva, što može doprinijeti i boljem razumijevanju naše uloge i važnosti u sustavu azila.